

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ

DATABÁZE

Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

ÚNOR 2025

Případné dotazy ohledně přístupu k plným textům níže uvedených zdrojů prosím směřujte na studovna@npmk.cz.

1.

Formy vzdělávání nepedagogických pracovníků / [Forms of education of non-teaching staff] /

Martin Kaplán – cze

In: Speciál pro školní jídelny : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2336-6818 [CZ] -- Roč. 10, č. 6 (2024), s. 3-4.

Článek se zaměřuje na možnosti vzdělávání nepedagogických pracovníků v regionálním školství a jejich prohlubování kvalifikace v rámci pracovněprávního vztahu. Prohlubování kvalifikace, většinou formou školení, je klíčové pro udržení potřebných kompetencí a musí být v souladu s potřebou zaměstnavatele. Článek také pojednává o právních aspektech zvyšování kvalifikace, včetně nároků na pracovní volno a náhrady za práci v době školení.

nepedagogický personál ; vzdělávání ; další vzdělávání učitelů ; pracovní kvalifikace ; profesní dráha ; školská legislativa ; pracovní právo

<http://katalog.npmk.cz/documents/538454>

2.

Naše myšlení je utvářeno mimo jiné tím, co a jak čteme / [Our thinking is shaped, among other things, by what and how we read] / Kateřina Čopjaková ; Marie Těthalová – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 31, č. 9 (listopad) (2024), s. 6-8.

Rozhovor s knižní recenzentkou Kateřinou Čopjakovou se zabývá utvářením lásky ke čtení od útlého dětství. Kateřina Čopjaková založila facebookovou skupinu Nezletilí kritici, kam mohou svými recenzemi na knihy přispívat i malé děti. Recenze lze do skupiny vkládat přes účet rodičů, knihoven nebo škol. Skupina Nezletilí kritici v roce 2024 získala ocenění Zlatá stuha.

čtenářství ; sociální sítě ; ocenění ; recenze ; nezletilost ; 2024

<http://katalog.npmk.cz/documents/538397>

3.

Pokrokový Všeobecný školní řád připouštěl trestání metlou / [The progressive general school code allowed punishment with a birch rod] / Vladislav Knoll ; Eva Rokytová – cze

In: Týdeník školství -- ISSN 1210-8316 -- Roč. 33, č. 1-2 (2025), s. 14-16.

Rozhovor se věnuje Všeobecnému školnímu řádu z roku 1774. Vladislav Knoll přibližuje obsah řádu a porovnává školství tehdy a teď, včetně vyučovaných předmětů, způsobu klasifikace a organizace školního roku. Rozdíl byl také mezi výukou na vesnici a ve městě. Knoll zdůrazňuje, že reforma se týkala všech dětí od věku šesti let a zahrnovala všechny země, kterým Marie Terezie vládla, tedy i Uhersko, Chorvatsko, většinu dnešního Slovinska, Belgie a části současné Ukrajiny, nebo části Rumunska, Polska a Itálie. Všeobecný školní řád byl vydán ve dvou jazycích, v češtině a němčině, v těchto jazycích probíhala i výuka.

dějiny školství ; dějiny ; školská reforma ; povinná školní docházka ; fyzický trest ; obsah výuky ; čeština ; reforma ; historické hledisko ; výuka ; Marie Terezie, česká a uherská královna, císařovna, choť Františka Štěpána I., římskoněmeckého císaře ; 18. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/538524>

4.

Příklad dobré praxe rozvíjení digitální pregramotnosti v mateřské škole / [An example of good practice in developing digital literacy in kindergarten] / Lucie Kalafutová – cze

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 [CZ] -- Roč. 2024, č. 6 (2024), s. 26-27.

Článek popisuje dlouhodobý a inovativní přístup mateřské školy v Táboře k rozvoji digitální pregramotnosti dětí. V této škole se digitální technologie využívají více než 15 let jako součást vzdělávacího procesu, přičemž se zaměřují na rozvoj dovedností, které podporují plynulý přechod dětí do základní školy. Učitelé zařazují do výuky různé digitální pomůcky, jako jsou interaktivní tabule, tablety, chytré telefony a robotické hračky, které děti motivují k učení programování, rozvoji matematické pregramotnosti a prostorové představivosti. K dispozici jsou také různé edukační softwary, které podporují rozvoj komunikačních a řečových dovedností, zejména u dětí s poruchami řeči nebo odlišným mateřským jazykem. V pedagogickém týmu je dlouhodobě podporován profesní rozvoj prostřednictvím účasti na školeních a využívání moderních technologií, jako jsou elektronické třídnice a cloudové platformy pro efektivní komunikaci a spolupráci.

mateřská škola ; digitální gramotnost ; informační technologie ; předškolní výchova ; didaktické využití počítače ; počítač ; počítačová gramotnost

<http://katalog.npmk.cz/documents/538450>

5.

Současné pohledy na kategorii pohoda (well-being) = Current perspectives on the category of well-being / Jiří Mareš -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 74, č. 2 (2024), s. 107-146.

Přehledová studie se zaměřuje na pojem pohody (well-being), jež má dlouhou filozofickou historii (již z dob antického Řecka) a je v současnosti předmětem intenzivního výzkumu v různých vědních oborech. Studie zkoumá různé definice well-beingu, teoretické přístupy, oborové rozdíly a metodiky jeho hodnocení. Dále se věnuje různým typům well-beingu, přičemž vyzdvihuje důležitost jeho diagnostikování, a to prostřednictvím dotazníků. Vysokoškolská "pohoda" je dnes populární téma, přičemž pozitivní vztahy mezi učiteli a studenty přispívají k lepšímu psychickému rozpoložení. Rovněž se zmiňuje význam sociální opory pro zvyšování well-beingu, zejména u studentů. V závěru je upozorněno na rostoucí důraz na subjektivní well-being a jeho propojení se sociální spravedlností.

wellbeing ; adolescent ; dítě ; student ; pedagogický výzkum ; výsledek výzkumu ; působení ; vztah učitel-student ; diagnostika ; zákrok ; filozofie ; vysoká škola ; historické hledisko

<http://katalog.npmk.cz/documents/538311>

6.

Třídní učitel. 3. část, Jak zajistit adaptaci a vzdělávání třídního učitele? / [Class teacher. Part 3, How to ensure the adaptation and training of the class teacher?] / Irena Trojanová, Zuzana Svobodová -- cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 21, č. 11 (2024), s. 55-57.

Článek se zabývá otázkou, jak se začínající třídní učitelé přizpůsobují novému pracovnímu prostředí. Důležitou roli v adaptaci hraje uvádějící učitel, který pomáhá novému kolegovi orientovat se v jeho povinnostech a odpovědnostech. Článek zdůrazňuje význam vzájemné spolupráce mezi učiteli a vedením školy při posilování kompetencí třídních učitelů a jejich přípravy.

třídní učitel ; role učitele ; interpersonální vztahy ; třída ; školství ; základní škola ; střední škola ; školní prostředí ; vedení třídy ; výchovné působení

<http://katalog.npmk.cz/documents/538391>

7.

Učit krajany je poslání : jazyk spojuje a chrání kulturní dědictví / [Teaching compatriots is a mission : language connects and protects cultural heritage] / Petr Tábořský ; Lucie Kalivodová -- cze

In: Učitel'ský měsíčník : odborný časopis pro pedagogy -- ISSN 2694-9946 -- Roč. 6, č. 1 (2025), s. 21-23.

Rozhovor s Petrem Tábořským, učitelem českého jazyka působícího v krajaňských komunitách v Latinské Americe, popisuje jeho cestu k této práci, která začala během studií španělské filologie. Tábořský působí v rámci vládního Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí a pomáhá krajanům udržovat český jazyk a kulturu. V rozhovoru jsou diskutována specifika práce s krajanem, význam udržování českého jazyka a kultury v zahraničí, a také praktické aspekty této práce včetně spolupráce s ostatními učiteli. Tábořský zdůrazňuje důležitost této činnosti pro zachování identity krajanů a jejich vazeb k České republice.

jazyková výuka ; učitel v zahraničí ; vyučování v cizině ; čeština ; výuka ; Dům zahraniční spolupráce ; krajané

<http://katalog.npmk.cz/documents/538492>

8.

Umění počkat / [The art of waiting] / Václav Mertin – cze

In: Učitel'ské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 [CZ] -- Roč. 128, č. 3 (2025), s. 14.

Dětský psycholog ve svém příspěvku poukazuje na důležitost učení dětí trpělivosti a odkládání uspokojení. U malých dětí je potřeba věnovat se tomu postupně, přičemž příklady dospělých a jejich dlouhodobé cíle hrají klíčovou roli. Děti by měly mít konkrétní, dosažitelné cíle, které je motivují k práci a dalšímu zlepšení. Dílčí úspěchy a pozitivní zpětná vazba podporují jejich víru v sebe a schopnost dosahovat vzdálenějších cílů. Je důležité, aby děti měly příležitost k vytrvalosti, jež je pro jejich budoucí život nezbytná. K tomu je nutné podporovat jejich rozvoj jak v rodině, tak i ve škole.

dítě ; trpělivost ; působení ; pedopsychologie ; úspěch ; výchova v rodině ; základní škola ; podpora

<http://katalog.npmk.cz/documents/538680>

9.

Vnímání generického maskulina studentkami a studenty bohemistiky = Perception of generic masculine by female and male students of Czech studies / Ondřej Bláha, Jindřiška Svobodová – cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura : časopis pro metodiku českého jazyka -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 75, č. 2 (2024/2025), s. 60-67.

Předmětem textu je výzkum vnímání generického maskulina mezi studentkami a studenty bohemistiky. Cílem studie bylo zjistit, jak studenti vnímají použití generického maskulina v akademickém a profesním kontextu. Výzkum ukázal, že většina respondentů považuje generické maskulinum za vhodné, přičemž ženy častěji než muži vyjadřují negativní názory. Respondenti preferují náhrady generického maskulina výčtem (studentky a studenti) nebo vhodně zvoleným adjektivem (studující), avšak odmítají systematické používání ženských forem profesních označení, pokud to působí nepřírozně. Studie také zohledňuje regionální rozdíly a velikost města původu respondentů, jejich pohlaví a věk.

čeština ; jazyk ; vnímání ; student ; vysoká škola ; filologie ; univerzita ; gender ; výzkum ; výsledek výzkumu ; gramatika ; pohlaví ; regionální rozdíly ; profese ; město ; věk ; Univerzita Palackého.

<http://katalog.npmk.cz/documents/538704>

10.

Východiska a klíčové aspekty interkulturního učení žáků nečeského původu na českých základních a středních školách / [Background and key aspects of intercultural learning for non-Czech pupils in Czech primary and secondary schools] / Lucie Cviklová – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2024, č. 4 (IV.čtvrtletí) (2024), s. 20-22.

Autorka se ve článku věnuje vzdělávání žáků nečeského původu, především imigrantů z Ukrajiny, ale i Slovenska, Vietnamu a Ruska. Specifika vzdělávání dětí cizinců přibližuje prostřednictvím kulturních dimenzí a jejich odlišností, kdy by měl učitel být schopen vysvětlit specifika vzdělávání uplatňované v českém prostředí oproti zahraničí. Osvojení těchto dimenzí by mělo zajistit vzájemné pochopení navzdory odlišnému původu učitele a žáka.

vzdělávání cizinců ; dítě cizí národnosti ; vzdělávání ; základní škola ; střední škola ; cizinec ; odlišný mateřský jazyk ; multikulturní výchova ; Ukrajina ; Česko ; Ukrajinci ; Vietnamci ; Slováci ; Rusové

<http://katalog.npmk.cz/documents/538069>

11.

Výchova ke zdraví v kontextu kurikulárních dokumentů zemí Evropské unie / [Health education in the context of curricular documents of European Union countries] / Klára Barancová, Martina Fasnerová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 74, č. 2 (2024), s. 185-193.

Autorky se v příspěvku věnují analýze výchovy ke zdraví v kurikulárních dokumentech různých evropských zemí. V textu porovnávají přístupy jednotlivých států k této problematice, přičemž zmiňují jak integraci výchovy ke zdraví do různých předmětů a oblastí, tak i samostatné vyučování tohoto tématu. V některých zemích, jako je například Finsko, Island nebo Kypr, je výchova ke

zdraví samostatným předmětem, zatímco v jiných (Španělsko, Francie) je integrovaná napříč různými předměty. Některé země (Německo, Rakousko) uplatňují rozdílné přístupy na regionální úrovni (respektive na úrovni spolkových zemí).

zdraví ; obezita ; výchova ke zdraví ; kurikulum ; vyučovací předmět ; stát ; výchova a vzdělávání ; Evropská unie ; Evropa

<http://katalog.npmk.cz/documents/538344>

12.

Vyučování cizích jazyků v době umělé inteligence jako výzva i příležitost = Teaching foreign languages in the age of artificial intelligence : a challenge and an opportunity / Michaela Voltrová, Eva Salcmanová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Cizí jazyky : časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům -- ISSN 1210-0811 -- Roč. 68, č. 1 (2024/2025), s. 3-16.

Studie se zaměřuje na využívání umělé inteligence, konkrétně generativních jazykových modelů jako ChatGPT, ve výuce cizích jazyků. Autorky diskutují, jak tyto nástroje mohou zlepšit jazykové dovednosti žáků i učitelů, přičemž nabízejí konkrétní tipy a příklady použití v různých oblastech, jako je gramatika, slovní zásoba nebo mluvený projev. Využívání LLM (Large Language Models) v samostudiu i ve školní výuce může podporovat motivaci a individuální tempo učení. Zároveň upozorňují na potřebu vědomého a efektivního přístupu k těmto technologiím.

informační technologie ; umělá inteligence ; výuka ; cizí jazyk ; němčina ; učitel ; žák ; vzdělávání ; ústní projev ; gramatika ; slovní zásoba ; aktivita ; jazyková dovednost ; promptování ; 2022-

<http://katalog.npmk.cz/documents/538386>

13.

Vyučující : duchovní pramen pedagogiky / [Teacher : the spiritual source of pedagogy] / Tomáš Avramov -- cze

In: Člověk a výchova : časopis pro pedagogiku Rudolfa Steinera -- ISSN 2464-5680 -- Roč. [27], č. 4 (2024), s. 9-14.

Článek nahlíží nejen na učitele waldorfské pedagogiky jako na duchovní pramen pedagogiky. Učitelův vztah k duchovnu se dle textu odráží v jeho pedagogickém působení, a čím více učitel pracuje se duchovní složkou svého života, tím více bude probouzet toto propojení i u svých žáků. náboženská pedagogika ; waldorfská pedagogika ; filozofie výchovy ; systém výchovy a vzdělávání ; role učitele ; spiritualita

<http://katalog.npmk.cz/documents/538440>

14.

Výzkum komunikačního klimatu na středních školách = Research on communication climate in secondary schools / Jana Krucká -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Cizí jazyky : časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům -- ISSN 1210-0811 -- Roč. 68, č. 2 (2024/2025), s. 3-16.

Autorka ve svém výzkumu komunikačního klimatu na středních školách zkoumá, jaký vliv má komunikace na úspěšnost výuky. Výzkum, provedený v roce 2023, se zaměřil na aktivní komunikaci žáků během výuky, konkrétně na to, jaký prostor pro ni mají, jak dlouho tento čas trvá a jak jej studenti subjektivně hodnotí. Zkoumá i problémy, které žáci při komunikaci zažívají, a rozdíly mezi typy škol a pohlavím respondentů. Výsledky ukazují, že žáci mají nejvíce prostoru pro komunikaci v hodinách jazyků (cizího nebo mateřského), přičemž většina žáků je s časem na aktivní komunikaci spokojena.

střední škola ; komunikace ; výuka ; žák ; výzkum ; výsledek výzkumu ; hodnocení ; cizí jazyk ; mateřský jazyk (L1) ; čeština ; pohlaví ; věk 15-18 ; 2023

<http://katalog.npmk.cz/documents/538801>

15.

"Zum Bild, das Wort" (A. Warburg) : the Orbis sensualium pictus by John Amos Comenius : "Zum Bild, das Wort" (A. Warburg) : Orbis sensualium pictus Jana Amose Komenského / Gianfranco Crupi -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Studia Comeniana et historica : časopis Muzea J.A. Komenského pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 51, č. 105-106 (2021), s. 31-50.

Článek věnovaný Komenského filozofii propojení obrazu a slova, potažmo obrazu a myšlenky. Na základě citátů prezentuje Komenského úvahy o neoddělitelném spojení obrazu a slova a jejich roli v procesu učení, které předcházely vydání Orbis pictus. Uvádí Komenského vize užití tisku k vytvoření nové vizuální metody učení. Autor krátce zmiňuje předcházející obrazové slabikáře (jmenuje Valentina Ickelsamera) a ukazuje na rozdíl v přístupu Komenského. Poukazuje na teologický základ uspořádání vědomostí v díle Komenského.

komeniologie ; dějiny pedagogiky ; učebnice ; ilustrace ; vizuální učení ; encyklopedie ; výzkum ; Komenský, Jan Amos, 1592-1670. Orbis sensualium pictus ; Ickelsamer, Valentin, asi 1500-asi 1547

<http://katalog.npmk.cz/documents/538598>